

Me

Cemiyet Hayatında Prensipler

C. Sena ONGUN

Cemiyet işleri, tesadüfe terkedilmiş bir akıttan ibaret değildirler. Tabiatı olduğu gibi cemiyette de herşey, kendine mahsus kanunlara göre hareket eder, vücuda gelir. Bu kanunlar, tabiat kanunları gibi icad edilmiş değil, kendi zaruretleri içinde zuhur etmiş olan bir takım nizamlardır ki, insanlar, bunun dışına kolay kolay çıkamazlar. Bunun sebebi, bir cemiyeti teşkil eden fertlerin hayatsal evrimde ulaştıkları derece ve toplumsal evrimdeki başarılarının niteliğidir. Cemiyet kanunlarının, tabiat kanunlarından farkı, ilk bakışta, daha çok hareketli ve evriminin daha çabuk ve nihayet dinamik oluşundan ibarettir. Biz bunları yaşadığımız için, daha yakından görür ve tanırız ve bunları kendi irademizle yarattığımızı zannederiz. Halbuki; hiç bir zaman başka bir cemiyet için tabii olan bir nizamı, diğer bir cemiyete aynen tatbik edemeyiz. Milletler bu işi, pek çok denemişlerdir. Fakat, kendi seviye, ihtiyaç ve zaruretleri haricine çıkamamış ve taklit etmek istedikleri şeyleri, sindirebilecek bir toplumsal duruma geldikçe, benimseyememişlerdir. Hattâ bu taklitten çok büyük zararlar da görmüşlerdir. Bu zararların başında : Kendi milli gelenek ve medeniyetlerinin özelliklerini kaybetmek, taklit ettikleri milletlerinkini tam ola-

rak alamamak yüzünden insanlık içinde gülünç, zavallı ve soysuz bir manzara göstermek felâketi gelir

Kuvvetli cemiyetler, medeniyetlerini, ahlaklarını, teşkilâtlarını kendi tarihsel ve milli bünyelerinden çıkarırlar. Ve o istikamette ilerliyerek başka millet ve cemiyet arasında büyüklük, ayrılık ve başkalıklarını isbat ederler. Müsbet bilmek yarattığı tekniğin bile bir toprakta kökleşebilmesi için, onları ciddi olarak kavramış ve yetiştirilmiş nesillerin türemesi lâzımdır. Bu bakımdan, adına batı medeniyeti dediğimiz realiteler âleminde, yine bir İngiliz, bir Amerikan, bir Alman veya Fransız medeniyeti vardır. Bunu zevklerindeki, ahlaklarındaki, zekâlarının plâstik ve atılgan kudretindeki farklardan anlamak mümkündür. Kültür ve eğitim faaliyetleri, insanlığı medeniyet yönünden birbirine yaklaştırmakta ve rahmetli Ziya Gökalp'ın «Hars» dediği milli kültür ve medeniyet ise, başka mâna teşkil etmektedir. Ve esasen milletler, bu başkalıkları sayesinde ki, tarihlerinin kendilerine bağışladığı hür ve müstakil yaşayışı, yalnız siyasa bakımından değil, inançlar, gidişler, yaşayışlar ve zevkler bakımından da koruyabilmektedirler.

**

İ Ç İ N D E K İ L E R

Cemiyet Hayatında prensipler	C. Sena Ongun
Fırtına ve Şair (şiir)	H. Y. İncepınar
Ondan (Şiir)	Suat Öz
23 Nisan ve Çocuk Dâvamız	Dr. K. Aker
Çarşaf Hastalığı	M. Ş. Fırat
Coğrafya köşesinden Bafra	M. Karakurum
Samsun Ticaret organları	Nuri Özbalkan
O Şiir	Vecdet Falay
Engiz köyüne bir gezi	N. Atasoygil
Ocak başında (Hikâye)	C. Çumralı
Samsun Halkevi çalışmaları	***
Çarşamba Halkevi haberleri	***

Fakat çok defa evrimlerini çabuklaştırmak isteyen ve bu ihtiyaçta olan cemiyetlerle, başkalarını sömürmek isteyen cemiyetler, ortaya çeşitli prensipler atar; ve bu prensiplerle hareket edilir veya teşkilatlanılırsa, medeniyet ve kurtuluşun süratle sağlanabileceğini müdafaa ederler. Şüphesiz ki işin mahiyetini ve iç yüzünü bilmiyenler de, bu prensipler uğruna ya kendilerini veya cemiyetlerini feda etmeye mecbur olurlar.

Prensip ne demektir? Müsbet bilimlerin klâsik târiflerini bir tarafa bırakacak olursak yeni terimlerimizle İlke adını verdiğimiz prensip, ameli bakımdan, henüz tecrübe edilmemiş ve tecrübeden gelmemiş olan bir takım dogmatik ve tümel (küllî) düşünce veya kurullardır ki, bir işten veya teşebbüsten evvel bunlar, gerçek kalıpların gibi düşünülür; ve bütün teşebbüsler, hareket ve inançlar, bu kalıplara göre şekillendirilir. bu itibarla ameli ve toplumsal hayatta her prensip, bazan hareket ve teşebbüslere kaynaklık yapan, temel vazifesini gören bir program veya âdeta kutsal ve değişmez bir kanun ve kural manzârasını gösterir. Meselâ : «benim prensibime göre, insanın hayatta muvaffak olması için tek çare, irade ve karakterindeki sağlamlıktır» veya «bir milletin terakkisini sağlayacak tek prensip, ilköğretimin yayımlanmasıdır»... vesaire şeklinde bazen kişesal bir ideal ifade eden prensipler, bazan da: demokrasi prensibi, ahlâk prensibi, hayat prensibi... gibi içine aldığı düşünce, demokrasiyi, ahlâkı, hayatı... anlayış tarzına göre değişen bir takım özel veya genel düşünceler toplamı gibi görünür. Bu bakımdan, kişisel olan her prensipte bir bencilik (egoisme) ve

taassup saklıdır. Bir parti veya devlet rejimine ait olanlarda ise, kendini yaymak ve kabul ettirmek için zorlayıcı bir basınç ve bir millî ideal manzârası vardır. Kendi hareketlerinin soravından kurtulmak isteyenler, yanlış hareketlerini bir prensip meselesi yapmaktan çekinmedikleri gibi, başkalarını cezalandırmak, küçültmek ve düşürmek için de kutsal bir mahiyet verdikleri, bazı prensipleri ileri sürerler. Denebilir ki, toplumsal yarışmanın (rekabet) olduğu kadar da kişisel kaprislerin ve tutkuların uyandıran hareket ettiren tek etgeni, ortaya atılmış olan inanılmış veya inanılmamış prensiplerdir. Hareketleri, teşkilât ve teşebbüsleri bir prensibe göre şekillendirmek, yarattığı disiplin bakımından emeklerin boşa gitmemesine ve programlı hareketlere hizmet eder. Elverir ki bu prensipler, daha evvel mümasil bir cemiyette denenmiş ve neticesi uygun ve başarılı çıkmış olsun; aynı zamanda tatbik edilecek olan yeni cemiyetin zaruretlerine göre, şekil, mâna ve mahiyette gereken değişiklik evvelce en makûl bir şekilde yapılmış bulunsun. Yoksa neticelerini evvelden kestiremediğimiz prensiplerin körü körüne müdafaa ve tatbiki faydadan ziyade zarar getirir. Bunlar, hazır elbiseler gibi, giyenlerin üzerinden dökülür... Bu itibarla, insan ve cemiyet, prensiplere göre şekillenemez; belki prensipler, insan ve cemiyetlerin ihtiyaçlarından doğan kalıplar halinde ortaya çıkarlar.

Bazen de, bizim cemiyetimizde sık sık görüldüğü gibi, prensiplere uygun hareketi gerileme, başarılabilecek işlerde bir gecikme sebebi sayanlara rastlarız. İnkilâp içinde bulunan ve inkilâp yapmakta olan insanların çok defa sabit

prensiplere isyan ettikleri, işin icablarına göre hareketi, evvelden tasarlanmış plânlara göre hareketten daha faydalı saydıkları görülür. Bu, ne yapmak istediğini bilmiyen zümre veya ferdin göz boyayıcı bir hareketi ve bir nevi şantajından başka bir şey değildir. **prensiplere riayet etmemek prensibi**, yolsuzlukları, hırsızlıkları, bilgisizlikleri, âcizlik ve benciliği saklamak isteyen aldatıcı bir manevradan başka bir şey olamaz. Bütün mesele, toplumsal teşkilât için gereken prensipleri koymak veya bulmakta değildir; asıl mesele, bu prensiplere göre hareket kudretini gösterebilmek ve prensiplerin gayesini ve tatbik metotlarını bilebilmektir. Zira, her prensip gayesini kendi bünyesinde sağlayan bir öncül (mukaddime) dir. Bunun içindir ki aynı ihtiyaç ve zaruretlere içinde bulunan iki benzer cemiyetten birinde faydalı neticeler temin eden bir prensip, bir diğerini mahvedebilir. Bunun sebebi, mahvolanın anlayış, kavrayış ve metotlarındaki gerilik ve yanlışlıktır. Yoksa prensibin bozukluğu değildir.

Gerek parti propagandalarında, gerek siyasal egemenlik yarış ve yayılmasında ileri sürülen ana fikirler hep birer prensiptirler. Ne yazık ki bu prensiplerin savaşı bazan bir milletin mahvına sebep olabilir. Bazan bir zümrenin felâketini yaratabilir. Prensip uğruna yıkılmak kadarda farkında olmadan yıkıcı prensipler kurmak insan ve cemiyet için zararlıdır. İster ahlâk, ister eğitim ve öğretim, hattâ ister sanat, teşkilât ve siyasa bakımından olsun, öz suyunu milletin kendi deha ve ihtiyaçlarından almayan prensipler ise, hemen daima daha büyük felâketlerin doğmasına sebep olur. Olgun

Fırtına ve şair

Kök koparan fırtına var,
Tiril tiril titreşen
Çırlı çıplak çocuklar...
ve ölüm benizli kar
Kuş başı yağar.

Ayağın sıcak ve başın serin
Düşünürsün derin
Güle bülbüle dair
Aşktan bahseden şair...

Halit Y. İncepınar

Ondan

Serin sabah rüzgârı üzerinde gezerken,
Güneşin şuaları tarlaları öperken,
Dalgalandı başaklar elin değince hemen

Akşamdan yorgun yattın, fakat sabah
dinç kalktın
Ayşenle, Mehmedine derin arzuyla baktın
Sonra birden kendini yeşil tarlaya attın

Ondan vaz geçemezsin, geçse de Meh
medinden
Ak saçlı anan ile kerpiç kokan evinden
Çalışmanın zevkini ondan aldın çünkü
sen

Suat Öz

insan ve cemiyetler, bütün bir milletin müştereken beklediği ve istediği prensipleri yaratmak ve tatbik etmekte başarı gösterenlerdir. Bir nevi derebeylik ruh ve inadiyle cemiyeti anarşiye götüren prensiplere bağlı kuvvetler ise, er geç ya yıkılır, veya sömürmek istedikleri cemiyeti de kendileriyle beraber yıkarlar.

23 NİSAN ve ÇOCUK DAVAMIZ

Dr. Kenan AKER

Doğum ve Çocuk Bakımevi
Baştabibi ve Çocuk Esirgeme
Kurumu Başkanı

23 Nisan milli egemenliğin Ankara'da ilân edildiği gün, Türk tarihinin bir dönüm noktası ve Cumhuriyetin temelini atıldığı gündür. Bugün aynı zamanda Türk çocuklarının bayram günüdür. Cumhuriyet hükümeti bu kutsal milli günü çocuk bayramı yapmakla yurttaki çocuk dâvasına vermiş olduğu büyük önemi göstermiştir. Her sene 23 Nisan çocuk bayramı günü çocuklarımıza ait işler için bize yeni hız ve hamleler vermelidir. Bu günlerde bir taraftan çocuklarımızın güzel bir bayram geçirmesini sağlarken diğer taraftan onlar için verimli çalışmalar yapmalıyız. Çünkü çocuklarımız hem aile yuvalarının en kıymetli bir parçası ve hem de yurdun en büyük servetidir.

Bugünün küçüklerinin yarının yükleri olduğunu daima hatırimızda tutarak ve onlara yarın bu yurdu büyük bir kalb rahathğı ile bırakacağımızı düşünerek çocuklarımızın önemli meseleleri ve dâvaları üzerinde duralım :

Nüfusumuzun umumî ve ortalama olarak % 40 ını 14 yaş sonuna kadar olan çocuklarımız teşkil etmektedir. Yalnız şu rakam bile çocuk dâvasının önemini bize anlatmaya kâfi gelmektedir.

Çocuklarımızın aile ve yurt için büyük bir kıymet ifade edebilmesi onların ancak sağlam ve gürbüz yetişmeleri ve daima gelişmiş ve ilerlemiş bir dimağ ve düşünceye sahip olmalarıyla mümkündür. Ve sağlam çocuk bu suretle büyük ve kıymetli bir varlık olacaktır. Çok sevdiğimiz ve kendileriyle övündüğümüz çocuklarımıza ait dâva ve meseleler üzerinde hassasiyetle durmalıyız. Çünkü çocuk dâvası bir devlet işi, bir cemiyet ve bir aile işi olmaktan hiç bir zaman dışarı çıkmamıştır. Ve hiç bir mevzu şahıslarla cemiyet arasında bu kadar sıkı bağlarla bağlanmamıştır.

Nüfus dâvamızın başında çocuklarımız vardır. Bir yurdun en büyük serveti, en geniş kaynağı nüfustur. Çocuk ailenin ve yurdun geleceğini sağlayacak ve koruyacak en büyük bir varlıktır. Her memlekette siyasi meselelerin başında nüfus meselesi gelmektedir. Çoğalan; gürbüzleşen ve sağlam bir nesle sahip olan milletler daima geleceklerine emniyetle bakabilirler.

Nüfusu çoğaltmak ve sağlam, gürbüz bir nesil yetiştirebilmek için her şeyden evvel doğanı yaşatmak gereklidir. Doğumları çoğaltmak işi bundan

sonra gelir. Bütün memleket ve milletlerde yapılan istatistikler çocuklarımızın küçük yaşlarda ölüme daha çok maruz kaldığını göstermektedir. Buna karşı elverişli tedbirler almak ve bu tedbirleri devamlı bir surette ileriye götürmek lüzumludur. Hiç şüphe yok ki burada küçük çocuk ölümlerini önleyecek bütün tedbirleri saymaya imkân yoktur. Fakat, çalışan ve çalışmak zorunda kalan annelerin korunması, çocukların anneleri tarafından emzirilmelerinin temini, iyi ve yeter derecede beslenmeleri, iyi bakım, bulaşıcı hastalıklardan korunmaları yapılacak işlerin enbaşında gelenleridir.

Anne ve çocukların sosyal ve maddî haklarını koruyacak, çalışan gebe kadınlar ve annelerin ve çocukların bütün hak ve sağlıklarının korunması bakımından yapılmış olan kanunlarımız ve analık sigortası teşkilâtı Cumhuriyet Hükümetimizin övündürücü eserlerinden birisini teşkil etmektedir. Bu kanunlarımız en ileri milletlerin bu hususta yapmış oldukları kanunlarla boy ölçüşecek kadar mükemmeldir. Diğer taraftan, sağlık ve sosyal yardım müesseselerimiz yurdun her tarafında gün geçtikçe sistemli bir surette çoğaltılmaktadır. Sağlık ve sosyal yardım bakanlığının on senelik sağlık planı anne ve çocukların sağlıklarının korunmaları için yeniden müesseseler ve hastaneler açılacağını bize müjdelemektedir. Bu müesseseler yani doğum ve çocuk bakımevleri, bir taraftan annelerin bilgili ellerde ilmin icabettirdiği gibi doğum yapmalarını ve çocuk-

ların bakılıp tedavi edilmelerini, gebe kadınların sağlık kontrollerini temin etmekte ve diğer taraftan annelere gebelik sağlığı ve çocuk bakımı hakkında aydınlatıcı bilgiler vermektedir. İşte bütün bu tedbirler çocuk ölümlerini azaltmayı hedef tutmaktadır. Kuvvetli aile müesseseleri arasında yetişen çocukların sıhhatli, gürbüz ve gelişmiş düşünce ve zekâyâ sahip, vatan için değerli bir insan olarak yetiştiğini görüyoruz. onun için çocuklarımızın sağlığı dâvasında en önemli vazife yine ana ve babalara düşmektedir. Sağlam ve iyi bir nesli sağlam, aydın ve bilgili ana ve babalar yetiştirir. Ortaokullarda ve meslek okullarında genç kızlarımıza verilen çocuk bakımı derslerinin en önde gelen gayesi onların bilgili anne olmalarını temin etmekten başka bir şey değildir.

Çocuklarımız ve onların sağlıklarının korunması hakkında bu kısa izahlardan sonra birazda çocuklarımızın bilhassa yoksul ve kimsesiz çocukların hayat ve haklarını korumak için kurulmuş ve yurdun her tarafına dal budak salmış, hayır müessesemiz (Çocuk Esirgeme Kurumu) ndan bahs edelim. Bu kurum devrim günlerimizde temeli atılmış ve bu gün yurttaki teşkilatlanmış bir sosyal yardım müessesesidir. Bu kurum ilmi esaslara dayanarak, yurttaki fakir ve yoksullara yardımlar yapmaktadır. Yurdumuzda, bu hayır kurumu için de yapacak ve başarılacak bir çok işler olduğunu unutmamalı ve imkânlar elverince yardımı esirgememeliyiz.

İçtimai Bünyemizde Nüks Eden Müzmin Bir Dert :

Çarşaf Hastalığı

M. Şükrü FIRAT

Bu başlığı görenler tababet ilminden bahsedeceğimi sanacaklardır. Mesleğim dışı bulunan öyle bir konuyu ele almak adetim değildir. Anlatmak istediğim sadece: Şu hepimizin bildiği ve bilhassa Samsun Bayanlarının son zamanlarda yeniden adeta müptelâsı oldukları ve kadın vücutlarını bir zindan mahkûmu gibi havadan, güneşten mahrum bırakan; Sabık devrin işkence cenderesi, çarşaftır. Bayanlarımız bu kılıksız nesneye bürünerek, ancak dünyanın çocuklarını korkutmak için söylenen ve masallarda yaşayan «Umacı» denilen mevhum mahlûku ihya etmekle kalmamış, aynı zamanda onu bir moda haline getirmiş bulunuyorlar. Bu, esefle karşılanacak bir haldir.

Bir memleketin medeni seviyesi halkının kılık ve kıyafetiyle ölçülür. «Üzüm üzüme baka baka kararır» Sözü de bizde taklitçiliği istihfaf eder. Bu daha ziyade: Taklitçiliğe erkeklerden çok heves ve meyilleri olan kadınlar için söylenmiş olsa gerektir. Bir bayan bir şeyi yaptırıp giymiş? Haydi peşinden ötekiler de.. Amma bunlar içinde hem sıhata muzur, hem de kanuna uygun olmayanlar varmış; bu onların umuruuda değildir.

Bazı şehirlerimizde köşede, bucakta tek, tük görürdükde yadırgar, gözlerimize inanamazdık. Meğer Samsunda ne kadar da çok çarşaf meraklısı ba-

yan varmış?. Bu eski hastalığın geri teptiğini memleketim Samsun'a yaptığım son kısa seyahatta bizzat görerek içim sızladı. Caddelerde kiminin sırtında manto, kiminin şal ve yarından fazlasının da o zarif vücutlarına hiç yakışmayan, kara kargalar misali sim siyah çarşaf... O ne acayip kıyafet anarşisi, o ne keşmekeş, o ne hercü mercü, inkılâbımıza eşiklik ve milli tarihimize beşiklik etmiş medeni bir şehri olan güzel Samsun için bu ne kadar yerinilecek bir olaydır.

Biz, inkılâbın başlangıcında; omuzlarında cepheye silâh taşıyarak Atatürkün büyük eserine fiilen katılmış olan asil Türk anasının kız ve torunlarını böyle çirkin bir giyimlemi görmek isterdik?. Bu şarklılık zihniyetine ve eski göreneklere saplanarak geriye doğru kayış neden? Yoksa inkılâbımızın mâna ve şumulünü aramızda halâ kavrayamıyanlarımız; ve yadırgayanlarımızı var?. Ruh üstünlüğümüzü niçin inkâr ediyoruz?. Niçin bizim de diğer milletler gibi eşsiz bir kültürümüz ve medeniyetimiz olmasın? Kendimizi niçin bu kadar cemiyet dışı görüyoruz?..

Bu milletin bir ahtapot gibi vücuduna yapışarak yıllarca kanını emen irtica bir daha hortlamamak üzere el birliğile çoktan mezara gömülmüştür. Bu halin ekonomik bir

BAFRA

(Geçen sayıdan devam)

Macit KARAKURUM

Yukarıdaki istatistiklerden anlaşılacağı üzere şehir nüfusunun yavaş artışına karşılık köy nüfusu daha hızlı artma göstermiştir.

İlçenin yüz ölçüsü 2135 km². olduğuna göre km.2 başına 29 kişi düşer. Bu nüfusun içinde okuma, yazma bilenlerin adedi azımsanmıyacak derecededir. Bugün dördü şehirde (İsmet İnönü, Gazi paşa, merkez ve Kızılırmak adlarıyla) ve 13 ü (bugün muhakkak artmıştır.) Köylerde olmak üzere 17 den fazla ilk ve köy okulu vardır.

Tarım : Bir zamanlar «Altın Ova» adını alan Bafra'nın bitik topraklarında çeşitli ürünler yetiştirilir. Ekilen arazinin büyük bir parçasını tütün tarlaları kaplar. (5220 hektar). Bunu ehemmiyet derecesiyle tahıl tarlaları

takip eder. (Buğday 4000, Arpa 3000, Kaplıca 2400, Mısır 1800 Çavdar 340, Yulaf 100 hektar. Bunların ardından sebzeler (Fasulya 128, Patates, Nohut 34, Mercimek 16 hektar) yer alırlar.

Tütün : Bafra topraklarında diğer toprak ürünlerine nazaran fazla yer kaplamakla beraber, daha ziyade yüksek, kumlu ve zaif topraklarda ekilir; ve bu bölge Samsun bölgesinin en iyi tütünlerini verir. Yıldan yıla değişmekle beraber (1925 de 1.270.000 kilo, 1935 de 3 400.000 kilo, 1940 da 2.670 000 kilo, 1942 de 3.500.000 kilo) ortalama 2,5—3 milyon kilo tütün elde edilir. Ve yılına göre iyi fiyatlarla (kilosu son yıllarda 300 kuruştan fazla) alıcı bulur. Bafra tütünlerinin yaprakları Samsun tütünlerinininki gibi küçük fakat

düşünceden ileri geldiğinde tasavvur olunamaz. Çünkü: Bayanlarımız uzun süren çok pahalı bir altı harp yılında manto geyipde normale doğru gittiğimiz son günlerde onu ağır bir yükmiş gibi omuzlarından silkip atmazlardı. Kadınlarımızın böyle terk edilmiş fena bir şeye dört elle sarılıp Atatürkün de yüce ruhuna saygısızlık göstereceklerini zan etmiyoruz. Onun etrafında toplanarak kurtuluş uğruna döktüğümüz kanlar, harcadığımız bunca emekler heder olup gidemez. Hele: tutulan bir yoldan geri dönmek Türkün o has vekarına ve vatan severli-

ğine hiç yakışmaz. aksi takdirde bu, ahlakta tereddiyi gösterir. O halde sebebi nedir? sadece ihmâl!

Hükümetin 1928 senesinde çıkardığı şapka ve medeni kıyafet kanunile, medeni bünyemize uymayan her türlü geyim yasak edilmiş ve bu kanunun yürütülmesi selâhiyeti müddei umumlere, Valilere ve belediyelere verilmiştir. Hepimiz her şeyden evvel kanuna riayet etmeğe mecbur olduğumuzu hiç bir zaman hatırdan çıkarmamalıyız. Bilhassa kadınlarımızdan böyle bir fazilet göstermelerini bekliyoruz.

uçları daha sivri olup renkleri açık kırmızı ve kırmızı, içimleri tatlı ve tok, kokusu hafif, yanma hassası iyi olması dolayısıyla makbul bir tütündür.

Bafra tütününün analizi :

Yüzde miktarı	İçinde bulunan madde
1.83—3.06	Azot total
2.86—8.73	Karbon Hidrat
13.70—17.40	Kül
3. —12.21	Redükleyici cisim
0.33—1. 57	Nikotin
0.05—4. 34	Polifenol
8.41—11.48	Protein
1.34—1. 83	Protein azotu
4.11—7. 10	Reçine

Bölgenin en iyi kalitede tütün eken köyleri : Örencik, Elmacık, Sürmeli, Gazibeyli, Kaleli Hisar, Tosköy, Düzköy ve Martikale köyleridir.

Bafra bölgesinde 91 köy (Alaçamla beraber) ye 3500—6500 arasında önemli bir nüfusun tütünle uğraştığına bakılırsa tütünün Bafra için oynadığı rolün ehemmiyeti kendiliğinden belirmiş olur.

Bafrada tütünden başka ekilen ürünler arasında bilhassa ovada yetiştirilen mısırla hemen her yerde ekilebilen buğday, arpa, yulaf, çavdar ve darı gibi tahıl cinslerini saymak lâzımgelir.

Bu familyadan olan buğday yılda ortalama 3.310 ton, arpa 4.450 ton, kaplıca 4.415 ton, Mısır 1.800 ton, çavdar 580 ton, yulaf 80 ton;

Sebzelerden patates 290 ton, fasulya 130 ton, nohut 44 ton ve mercimek 7 ton kadar ekilirse de bunlar daha ziyade yerinde sarf olunur.

Hayvancılık : Kızılırmak deltasının geniş çayırhıklarında ve yaylada hayvan besleme önemli bir uğraş teş-

kil eder. Halkın Çorak dediği deltaın orman ve bataklıkları arasında «Yazı» denilen otlaklarda sığır, koyun, keçi gibi hayvanlarla yerlilerin «Kömüş» adını verdikleri mandalar ve «yulki» adı verilen başıboş at sürüleri zengin çayırhıklarda iyice semizlerler.

Mühim bir hayvan besleme alanı olan çorakta adam başına 30—40 baş hayvan düşer. Bölgede beslenen hayvanların 30.000 ni sığırlar, 7000 i manda, 10 binini at ve kısarak, 20.000 den fazlasını koyunlar, 15.000 nini kıl keçiler, 15 ni tiftik keçileri, 1500 nü merkepler, 150 sini katırlar, 195 ni develer teşkil ederler.

Bunlardan elde edilen ürünler (et, süt, yağ... gibi) ilçede çoğaltılır; deriler İstanbul'a gönderilir.

Av hayvanları itibarile fakir olmiyan Bafra ormanlarında karaca, domuz, çakal, tavşan ve sansar; dikenlik ormanlarda sülün; göllerde porsuk, su samuru, kaz, ördek ve kugularla beraber balık da avlanır.

Kumcağızın 1 mil kadar kuzeyile Bafra İlcesi arasındaki alan zengin bir balık tarlasıdır. Bu tarlalardan ve göllerden kefal, uskumru, kızıl kanad, yayın, torna, akbalık, sazan ve mersin gibi çeşitli balıklar avlanır ve mersin balığından da bütün memlekette şöhreti olan havyar elde edilir.

Arıcılık da Bafra için oldukça önemli bir uğraş teşkil eder. 3600 ü eski ve 30 u yeni olmak üzere 3630 kovanından 20.000 kilodan fazla bal ve 130 kilodan fazlada balmumu elde edilir.

Hayvancılık bakımından ehemmiyeti az olmiyan Bafra yakında açılacak olan (Karaköy) harası dolayısıyla bu uğraşın layık olduğu değeri

kazanacağına şüphe yoktur.

Ormanlar :

15.000 hektardan fazla yer kaplıyan ormanlarından odun, odun kömürü, kereste hususunda faydalanılmakta, bilhassa Samsunun kışlık odun ihtiyacının önemli bir kısmını bu ormanlar gidermektedir.

İçme suları :

Bafra içilen sularından «Dede dağ» suyu şehre 3 Km. mesafede Akteke köyü civarında borulara gelerek çeşmelere dağılır. Ayrıca, yarım saat mesafede Gümüş suyu, 2 saat mesafeden Fındıklı suyu, 8 saat mesafeden Ağlan suyu tenekelerle gelerek şehirde satılan lezzetli sulardır.

Endüstri :

Bafranın Endüstri faaliyeti meyânında biri kereste fabrikası; gazoz, şıra, pasta ve şekerleme imalâthaneleriyle bazı evlerde kurulmuş bulunan fanila ve çorap tezgâhlarını ve biri Bafrada ikisi Çalköyünde biri Martikalede, biri Ellezlide, biri Tosköyde olmak üzere su ile işleyen altı, ateşle işleyen yüzlerce değirmeni söyleyebiliriz.

Kereste fabrikası Kunduz ormanlarından Kızılırmak yolile gelen tomrukları işliyerek 27 km. lik dekovil yolile Kumcağız iskelesine, buradan vapurlara yüklenir ve memleketimizin her tarafına gönderilir. 250.000 beygir kuvvetinde bir Lokomobil ile çalışan fabrika 6 tomruk katarığı, bir kalas katarığı ve iki büyük otomatik daire tezgâhile bir çok küçük ve otomatik tezgâhlarla donatılmıştır. Bu fabrika günde 100 m3. tomruk işlemektedir.

Yollar: Bafrayı çevresine bağlayan düzenli yolların başlıcaları Bafra-Samsun (km. 53), Bafra - Alaçam (km. 31) Bafra - Alaçam - Gerze ile Bafra - Tosköy şoseleridir. Bu yollardan başka köyleri birbirine bağlayan, fakat kışın geçilnesi güç olan araba yolları da kurak mevsimlerde taşıtı temin ederler.

Bu yolları yer yer kesen suları kolayca atlamak suretile engeli ortadan kaldıran beton ve ahşap köprülerin başlıcaları Çetinkaya, Engiz, Kara köy, Cigara, Cırıklar, Kazandere(beton) İmam pınarı ve kalaycılı (tahta) adlarını taşırlar.

Ticaret : Bafra ticaretini bu kara yollarından başka kısmen Kumcağız vasıtasile deniz, Kızılırmak dolayısıyla (daha ziyade yukarıdan aşağıya yani akış istikametine uygun olarak) nehir yolundan da faydalanmaktadır. Deniz yolile Kumcağızdan Samsun, Ordu ve İstanbul'a kereste, motorlarla kavun, karpuz, odun... vesaire; kara yolile tütün, kavun, karpuz, kümes hayvanları, odun gönderir. Samsundan da doğrudan doğruya veya dolayısıyla bilhassa yapılmış eşya, makine ve besin maddeleri alır.

Lâdik ve Çarşamba ilçelerimizle de hayvan, Boyabadla da hayvan ve pirinç ticareti yapan Bafra, zengin toprağı ve çeşitli ürünleriyle orta Karadeniz bölümünün şirin ve güzel ilce merkezlerinden biridir. Bilhassa ekonomik etkinliğe sahip bulunan bu şehrimiz teşvik gördüğü takdirde her alanda daha çok genişlemeğe müsait durumunu daima muhafaza edecektir.

SINGER DİKİŞ MAKİNELERİ Kumpanyası Samsun Satış Mağazası ..

Nuri ÖZBALKAN

Amerika'da bulunan Singer Dikiş Makineleri Fabrikasının Samsun şubeliğini deruhde etmiş bulunan bu mağaza halen Samsun'da Gazi caddesi üzerinde otobüs durağı yanında iş yapmaktadır. Samsun şubesi üç kısım üzerinde çalışmaktadır.

1 - Yol üzerinde Satış Mağazası.

Burada Singer markalı makineler, makine aksamı v. s. ile işlenmiş eşya satılır ve her türlü sipariş kabul edilir. Singer markalı makinelerin tamiri yapılır. Harpten evvel şirket bol satış yapabilmeyi temin için taksitle makine veriyor ve yine makineleri alanlara nakış ve dikiş öğretmek maksadile amatör dersler veriyordu. Bunlardan ilk zamanlarda öğrenilinceye kadar hiç para alınmıyordu. Sonraları bilgisini ilerletmek isteyenlere de para ile ders vermeğe devam ediyor. Kumpanyadan alınan makineleri Samsun'da bulunan hususî otomobilleri ile müşterilerin evlerine kadar getiriyorlardı. Fakat harp senelerinde bu otomobil askeri ihtiyaçlar için askeri makamlar tarafından satın alınmıştır. İleride bu husus için yeni bir makine gelecektir. Şimdilik makine satışı durmuş gibidir. Çünkü harbin doğurduğu ekonomik güçlükler yüzünden kâfi miktarda makine getirtilemiyor. Getirilse bile istenilen faydayı temin etmekten uzak bulunuyor.

Makine satılmadığı devirlerde kumpanya Samsundaki müşterilerine igneden Singer Markalı Dikiş ipliklerine kadar hertürlü malzeme tedariki ile faydalı olmağa çalışmaktadır.

2 - Büro kısmı

Burası bölge ve satış mağazası çalışmalarını kontrol, onların hesaplarını tutmak işile uğraşır. Hariçle münasebeti temin eder. Bölgenin ihtiyaçlarına mümkün olduğu kadar cevap verir. Büroda bir müdür, kâfi miktarda müfettiş kâtip ve veznedar vardır. Samsun Mağazasının satışlarına tavassut eder, hesaplarını neticelendirerek rapor halinde fabrikaya bildirir.

Büro Gazi caddesinde Sipahi zâdelerin yanındaki binanın üst katında çalışmaktadır.

3 - Depolar kısmı

Burası hariçten getirilen makineleri ambalajlarından çıkararak montaj eder. Satılığa hazır bir vaziyete sokar. Müşteri buluncaya kadar depolanma işini görür. Hülâsa satış mağazasının emrine amade bulunur. Bu mağaza büronun altında, Gazi caddesi üzerinde faaliyet halindedir.

Netice olarak, Singer Dikiş makineleri Kumpanyası Samsun satış mağazası bu geniş teşkilâtıyla gerek bölgeye ve gerekse Samsundakilere hizmetlerini sunmaktan yılmıyan birer müessesesidir.

O ŞİİR

Vecdet FALAY

Şimdi o şairin gül ve bülbülü zümrüdüanka edebiyatının efsanevi dehlizlerinde bırakarak hayat ve hakikat yollarına düştüğü söyleniyor.

Anadolunun son şiiri taşının, top-
rağının ve insanının şiiridir. O şiirde ne doğunun katı ıstırapı ne de batının aşırı sevinci yaşıyor. O herşeyi ile Anadoludur. Türk edebiyatının son meyvasında yayla çağlayanlarının coşkun ahengi, Anadolu sabahlarının sessiz, fakat dolu heyecanı taşıyor. Bir mısra, Sakarya boylarında oğlunu kaybeden ihtiyar ninenin sakin ıstı-
bına ağlarken, öteki Anadolu işçisinin akşam sofrasındaki rahatı ile gülüm-
süyor. Genç şair herkesin şairidir. Hayat o şiirin ruhu, ruh o şiirin herşeyidir. Onda yaz sonu bahçelerinin olgun kokusu kadar ferahlatıcı bir dünyaseverlik sezilir. O şiir, uçsuz bucaksız devirlerin hecelediği bir ihtiyacın, bunaltıcı atmosferini ılık titremelerle dolduran bir ilk bahar yelidir.

Anadolu büyük devrimden sonra iki hürriyet tanıdı: Atatürk'ün millete yarattığı hürriyet ve genç şairin şiire getirdiği hürriyet. Yeni şiir, 1923 inkılabından sonraki hür Türkiye'nin, edebî Cumhuriyetidir.

Millileşme ağacının gerçek meyvası sen günlerin arkasına gizlenen muaz-
zam bir yazın devrinin başlangıcı ve asırların galeyana getirdiği bir ceryanın kılavuzusun.

Anadolu yıllarca ihmal edilmiş güzelliğine bir kere daha baktı ve sonra yaşlı gözlerini devrin şairine çevirdi. Genç şair aradığını bulmuştu. Kızgın kum çöllerinde bir yudum su için, kararar gözlerini kilometreler arkasında gezdiren seyyahın, yarıbaşındaki kaynağı farkedemeyecek dalgınlığı artık sona ermiş bulunuyor. O şimdi, dallarından Anadolu fışkıran bir ağacın gölgesinde, yaslandığı pınarın ahengine uyarak birşeyler besteliyor. Hergün yarıbaşındaki yoldan ak sakallı, titrek adımlı birkaç şairin, koltuklarında siyah kaplı divanlarıyla bilinmeyen istikametlere doğru gittiklerini görüyor. Bir zaman onların arkalarından bakıyor, ufukta kendilerine has bir zevk sisi içinde kayboluşlarını seyrederek dedesinin şairlik zamanlarına ait dekorları tasarlamağa çalışıyordu. gözleri önünde, bir odada ak saçlı başını süslü bir masa üzerindeki emekleri üzerine eğmiş yorgun bir tip canlanırdı. Sonra bu güneş görmez odanın sıkıcı kalıbına dökülen göz yaşları.. Meçhul sevgiliye karşı hıçkırın mısralar.. İstirap ve aşk... İşte genç şair böylece, dedesinin içinde yaşadığı âlemden bihaber, bugulu gözlerini düşündü, etrafındaki el sürülmemiş şiir membalarına dalarak ve asırların yığıldığı bir mes'uliyeti omuzlarında hissedercesine « Yazık » diye mırıldandı. Aşk ve ıstırap parıltılarıyla gözleri kamaşıp âlemi göremiyenlere hakikaten « Yazık » dı.

Engiz Köyüne Bir Gezi

Nurettin Atasoygil

1 - Nisan 1947 Pazar günü idi. O gün Samsun Halkevinin köycülük kolu tarafından hazırlanan gezinin mevzuu: Engiz köyünü ziyaret etmektir. Bu geziye beşi bayan olmak üzere on sekiz Halkevli arkadaş iştirak ediyordu. O gün, baharın pek canlı ve güneşli bir günü idi. Sabahın erken saatında geziye tahsis edilen otobüsle yola çıktık. Otobüs bir kaç dakika sonra şehri arkamızda bırakıyordu. Yolda sağa baktığımız zaman Karadenizin hiçde kara olmayan durgun enginine, sola baktığımız zaman, serpilmiş ağaçlarla zümrüt yamaçlara dalyordu. Suların ırmızganışı ile kuşların etrafa neşe saçan cıvıltıları, tabiatın bu eşsiz tablosunu daha fazla canlandırıyor. Yol oldukça muntazamdır; Fakat geçtiğimiz bazı köprüler, insanın muhayyelesini bir kaç asır evvelki maziye sürüklüyordu. Bir saattan fazla süren bu güzel yolculuktan sonra köye geldik.

Çamur sıvalı duvarları, sazlarla örtülü kulüpleri gördüğümüz zaman ilkel (İbdiî) kavimlerin yaşadığı bir diyara geldiğimizi zan ettik. Evet, burası hakikaten bu kadar geri bir köydü. Geleceğimizi duyan köylülerden bir grup bizi candan karşıladılar. Etrafı çitlerle çevrilmiş bir bahçeye gittik. Bir müddet yeşil çayırar üstünde oturduktan sonra köyü gezmeğe çıktık.

Engizliler birinci cihan harbinden

sonra Batumdan çıkarak buraya gelmişler ve Çakır oğlu Rahmi beyin arazisine yerleşmişler. Ziraat bankası bu araziye Çakır oğlundan 51 bin liraya satın alarak köylüye vermiş. Köy şimdiye kadar bunun 42 bin lirasını ödemiş. Köyde dördü çatlı ve kiremitli olmak üzere (53) ev vardır. Evleri tek katlı olup duvarları çamur ve tezekle örülmüştür. Damlarında sazlarla örtülüdür. Evler penceresizdir. İçeriye girildiği zaman göz gözü görmeyecek kadar karanlıktır. Ortada bir ocak vardır. Burada devamlı ateş yandığı için tavanlarını is bürümüşdür. Kendilerine evlerini niçin çamurdan yaptıklarını sordüğümüz zaman, burada taş bulunmadığını, orman işletmesinin de kendilerine kereste temini hususunda bir çok müşküller çıkardığını bu yüzden çok zorluk çektiklerini ileri sürdüler.

Köyün nüfuzu 300 den fazladır. Köyde okul, köy odası, halk odası ve telefon gibi kültürel ve teknik vasıtaların hiç biri yoktur. İçme suyunu, ya kuyulardan veya köyün ortasından geçmekte olan Engiz çayından alıyorlar. Konuştukları dil kürctedir. Bununla beraber Türkçeyi de oldukça düzgün konuşmaktadırlar. Köyün okul ihtiyacını sağlamak için okul bulunan yakın bir köy de olmadığından kültürel durumları pek geridir. Başlıca ziraatlarını mısır ve buğday teşkil edi-

Ocak Başında..

Celal ÇUMRALI

Süleyman Nazif'in aziz ruhuna :

« Ha buradan görünen
Ören obası ören
Nazlı yarı yitirdim
Varmı yollarda gören!.. »

Çal benim garip kişim çal.. Gönül kuşu nice ötermiş duyalıml Ama özünü de yitirinceye dek çall Aşkın büyüğü bu yok oluştadır.. Onu ne yollarda ne de yalnızlığın kayın ağaçlarıyla örtülü bu yüce dağında aral..

Kemençesini toprağın üzerine bırakırken: Aramaktan yılmadım ama vaz geçtim dedi, hoşuma gitti bu deyişi: sevdiğini gönlünde ara-

yor. Araziyi sulama tertibatı yoktur. Bu yüzden yağmuru beklemeğe mecburdurlar. Köyde meyve ağacı yok denecek kadar azdır. Besledikleri hayvan miktarı, 300 sığır ve 200 koyundan ibarettir. El san'atlarını bilen hiç kimse yoktur. Evlerin dağınık olmasına mukabil bahçelerin çitlerle birbirine bitişik olması, çıkacak bir yangının kolayca genişlemesini mümkün kılacağından, köy daima yangın tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Engiz, üç saat mesafedeki Taflan Nahiyesine bağlıdır. Köyün en büyük derdi, buraya en yakın olan Muşt köyü ile aralarında devamlı otlak ihtilâfı bulunmasıdır. Engizlilerin hayvanları (Muşt) hırlarından fazla olması ve otlığın da Engiz köyü hududları içinde bulunması bu anlaşmazlığa meydana getiriyor. Köyün mühim bir noksanı da cami bulunmamasıdır. Bilhassa bu ihtiyacı fazlasıyla duyduklarından, arala-

rında bir cami yapmayı kararlaştırmışlardır. Yerini de tesbit ederek temel atma törenide yapmışlardır. Bizde bıraktığı intibaa göre Engizliler çok çalışkan insanlardır. Bu yüzden köyün kalkınmasını bir an evvel sağlamak pek zaruri bir ihtiyaçtır. Kalkınmayı candan isteyen ve bu hususta sabırsızlık gösteren köylü istidatlı ve kabiliyetli görünüyor. Yapılacak yardımların kısa bir zamanda çok eyi neticeler vereceğinde hiç şüphe etmiyoruz. Meselâ (Hüseyin Erel) adında ileri görüşlü bir çiftlik sahibinin, şehir evleri pılanında, tuğladan yapılmış iki katlı evi, üçyüz dönüm araziye teknik usullere uyarak işlemesi, bize bu hususta pek canlı bir misal vermektedir. Bu çalışkan yurttaşımız 2000 meyve fidanı yetiştirmektedir. Bir taraftan arıcılık ve tavukculuğa da ehemmiyet veriyor. Bu zâtla görüşüğümüz zaman göğsümüz kabardı; kendisini yüksek başarısından dolayı tebrik ederiz.

yıp bulmasını bilen aşıklardan biri olduğu besbelli idi.... Var mı yollarda gören... Gerçek hiç o yollarda bulunur mu? O benim içimde yaşıyor demek istiyordu. Sustuk.. Gözlerimiz ev sahibi Şakir Arslanın ocağa odun sürüşüne takılmıştı. Birden parlayan alevler Yusuf Dillinin sesini canlandırmaya yetti :

Onun yerini yurdunu bilmiyor değilim ki.. Beşik düzü bucağında, şaş göz Nuri ağaların gelinidir şimdi: Göz görmeyince gönül katlanırmış dedim de göçettim işte buralara.. Bir yastıkta kocasınlar! Bana yâr olmadıktan sonra kime kaçarsa kaçsın. Gücüme giden kaçması değil.. Koğuş erleri arasında küçük düştüm, ona yanarım.

Bir çoğu Yusuf Dillinin karısı sağlam ayakkabı değilmiş diye gülüştü.. Umurunda mı el oğlunun dört gözle beklediğim mektup canımı almaya gelmiş meğer... Okunurken koğuşun tavanı başıma göçtü sandım, öyle fenama gitti ki çenelerim kilitlendi, gözlerim kararmış, Alucralı Memedin üstüne yığıla kalmışım! Mektubu okuyan bölük yazıcısı Şaban Keleş bile: Ben senin yerinde olsam izin alır giderim memlekete, dinim hakkı için vururum kaltağı diye bağırıyordu...

Yattım kalktım kulağımda bu söz gün-
lerce çınladı durdu: Adam akıllı kurdum
Gül hanımı öldürmeyi.. Bölük komutanımız
da halden anlayan takımındandı. Karım ola-
cak yosmaya kızdı köpürdü. Alaya öyle do-
kunaklı bir yazı yazmış ki bir haftaya var-
madı izin çıka geldi.. Ta Üsküp köyünden
Vakfikebire Pnnrrrrrrrrl... Gâvur dağına,
kadirga ve sis dağı yaylalarına sel olup taş-
tım!

Ah nolur gürültü koparmadan tepeden inme üzerlerine düşseydim! Daha ben bölükten ayrılmadan duymuşlar geleceğimi.. Yerin kulağı varmış ne bileyim! Çil yavrusu gibi dağılmışlar, Şaşgöz oğlu benim kariyı alıp bilinmez, bulunmaz illere göç etmiş!... Korkusundan efeliğinden değil.. Ayaklarımda postallar mısır püskülüne döndü, izlerini yok ettiler, bulamadım.

Günümde geçirmişim, gidişim yel gibiydi, dönüşüm kağından ağırdı. Az kalsın tabancayı bağrıma doğrutacaktım, neyse kırdım şeytanın ayaklarını.. Zorla güzellik ol-

maz demişler dedim avuttum özümü! Ama bölükte baş çavuş yüzüme tükürdü: Ulan temizlemeden geldin hal diye bir çıkıştı ki sormalı. Burnumdan fitil fitil geldi askerliğim.

Terhis edildikten sonra köyüme döndüm,
tazelendi derdim, efkârım arttı, dayanamadım
Göz görmeyince gönül katlanırmış dedim de
aldım kemençemi, yavrularımı düştüm
yollara.....

Buralarda içecek suyumuz varmış.. Kız çocuğunu bakmakta zorlaştı.. Haticem yedisinde, Kezban var on altısında! Elma çukurundan Köse Murat düşüyor ardına kızın.. Murat da delikanlı ha, görünce hıncım soğuyor, bağrım yanıktır sevdalanmaktan, ses çıkaramıyorum, ama yinede korkuyorum kıza ilişmesin diye!

Şakir Aslan ocağa odun sürüyor, gözler yine ateşte.. aldı kemeñçeyi eline bizim aşık Dilli:

Düştüm yollara yollara
Bulamadım gül hanımı
Düştüm yollara yollara
Ben yitirdim öz canımı!

Çal benim garip kişim çall Özünü yitirmeyen bu dağ evinde, toprak üzerinde barınamaz doğrusu.. Baksana duman çıkacak bir deliği bile yok.. Gözlerimiz sulandı, açın kapıları!

Uuuuuuğğğğğğğğ donduk kapayın kapıları! gözlerimiz kör olacak nerdeyse.. Bizim bildiğimiz ocaklar; tuğladan, taştan örülü bir nesnedir değilmi? öyle şey aramayın bu dağlarda... Toprak üzerinde odunlar tutuşuyor kalplerle beraber!

Dumandan da vaz geçtim.. Şu bir türlü pişme bilmeyen lahananın kokusu! Tavandan uzatılmış zincirin ucuna bir bakraç bağlamışlar; içine doğramışlar lahanayı, azıcıkta su tuz katmışlar.. hoplaya zıplaya pişiyor işte!

Şakir Aslanın iki işi var: Biri odun sürmek ocağa, diğeri de su katmak bakraca ve karıştırmak ara sıra...

Yusuf Dillinin işi belli:

Düştün yollara yollara!

Çal benim garib kişim çall Sen de piş
lahanam piş.. Ve ey Ulu Tanrı, dağları yi-
ğitsiz, yığıtleri dertsiz, dertlileri aşsız bırak-
ma emi?..

SAMSUN HALKEVİ ÇALIŞMALARI

İkinci İnönü Zaferi'nin 26.
yıldönümü :

İkinci İnönü zaferinin 26 ıncı yıldönümü, 1 Nisan 1947 salı günü akşamı Halkevi salonunda seçkin ve kalabalık davetlilerin iştirakile kutlanmıştır. Törende Samsun'da bulunan Tekel bakanımız Tahsin Coşkan ve Vali Orhan Güvenç'de bulunmuşlardır.

Tümen bandosunun çaldığı İstiklâl marşından sonra kürsüye gelen Halkevi Başkanı Emin Hekimgil, İkinci İnüü Zaferinin Askeri ve siyasi neticeleri bakımından büyük ehemmiyetini anlatmış, bu zaferin ne gibi şartlar altında kazanıldığını etraflı bir şekilde izah ederek gelenlere teşekkür etmiştir.

Harp akademisi stajyerlerinden Üsteğmen Rüştü Başkaynak ikinci İnönü savaşlarının askerî safhalarını anlatmış, bunu müteakip Halkevli gençler millî şiirleri heyecanla okumuşlar, sazla millî havalar çalıp oynamışlardır. Arada bando tarafından marşlar çalınmıştır.

Siiirleri Vecdet Falay, H. Güler, Z. Gök-
çebay, Bahri Ulaş, N. Kahraman okumuşlar-
dır. Nejat Topcan saz çalmış ve F. Köksal,
S. Genç, Z. Bayraktar milli oyunlar oyna-
mışlardır.

Halkevi Kupası Futbol Maçları :

Samsunda futbolu teşvik için Halkevi tarafından konulan kupa dolayısıyla Samsun kulüpleri arasında yapılmakta olan futbol maçlarına devam edilmektedir. Müsabakalar çok heyecanlı olmakta, kalabalık bir gençlik ve spor severler tarafından merak ve âlâka ile takip edilmektedir.

Engiz Köyü Gezisi :

Halkevi köycülük kolu, hazırladığı çalışma programına göre köy gezilerine başlamıştır. İlk gezi beşi bayan olmak üzere 18 kişilik bir Halkevi kafilesile Engiz köyüne yapılmıştır. Köyün durumu, ihtiyaçları yerinde incelenmiş, bazı mahalli adetler toplanmış, halkevi güreşçileri ile köy pehlivanları güreştirilmiş, millî oyunlar oynanmıştır.

Yine bu ay içinde köycülük kolu ikinci bir köy gezisi tertip etmiş ve havanın yağmurlu ve soğuk olmasına rağmen köycülü-

kolu üyeleri ve güreşçilerden mürekkep bir kafiye yaya olarak Badırlı köyüne giderek tetkiklerde bulunmuştur. Rastlanan bir köy düğünündeki hususiyetler incelenmiş, halkevli-güreşçiler köy pehlivanlarıyla müsabakalar yapmışlardır.

Mimar Sinan hakkında konferas:

10 Nisan perşembe günü Halkevi radyosunda öğretmen Kemal Giritli tarafından Mimar Sinan hakkında bir konferans verilmiş, dahi üstadın hayat ve şahsiyeti ve Türk mimarisine olan unutulmaz hizmetleri anlatılmıştır. Konferans hoparlörlerle şehre yayınlanmıştır.

Şair Abdülhak Hamit gecesi :

Büyük Şair Abdülhak Hamidin 10 uncu ölüm yılı Halkevinde 12 nisan cumartesi gecesi memleketin bütün ileri gelen aydınları, aileleri ve kalabalık gençliğin iştirakile anıldı

Halkevi Başkanı Emin Hekimgil Hamidin edebiyatımızdaki büyük mevkiini ve hizmetlerini belirten bir konuşma yaptıktan sonra gecede vazife alan arkadaşlarını tanıtmıştır. Necati Tanrıku lu Hamidin hayatı ve edebiyatımızdaki kıymeti adlı bir konuşmasından sonra, Mehmet Aydın Finten'den Davalacıro- nun hitabesini skeç halinde okumuş, Necdet Aral Makberden bir parçayı, Yekta Ataman Haceri Müteharrik'i okumuş, İhsan Saraçlar Hamidin eserlerini inceledikten sonra temsil edilecek olan Eşber piyesi hakkında ızahat vermiştir.

Bundan sonra Eşber iki perde halinde dekorlu ve kıyafetli olarak büyük bir başarı ile temsil edilmiştir. Piyeste Mehmet Aydın, Vildan Özbal, Necati Tanrıku lu, Ahmet Erhamza, Yekta Ataman, Necdet Aral, Selâhattin Özkalaycı, İhsan Saraçlar, Bülent Yüksel, Naci Tanrıku lu rol almış, Dekor, Makyaj ve kostümler Recep Öğüt tarafından hazırlanmıştır.

Köy Okullarına Sinema :

13 nisan pazar günü öğretmenleri nezaretinde Samsuna gelen Bafranın Gazibeyli ve Martıkale köy okulları öğrencilerinden 80 kişilik bir katile Halkevi sinemasına davet edilerek kendilerine parasız kültür filimleri gösterilmiştir.

Muhasebe kursu sona erdi :

Halk dershaneleri ve kurslar kolu tarafından açılarak üç aydanberi haftada üç gün iş adamlarına ve meslek sahiplerine muhasebe usülleri hakkında ders veren kurs sona ermiştir. Çok faydalı olan bu kursa devam edenlere, imtihan yapılarak belge verilecektir.

Şair H. Rüştü Coşkun gecesi :

Şehrimizin tanınmış şairlerinden merhum H. Rüştü Coşkun için Halkevinde bir anma gecesi tertip edilmiştir. 20 nisan 1947 pazar günü akşamı saat 20. 30 da Halkevi üst salonunda yapılan toplantıya şairin ailesi halkı tanıdık ve dostları, Halkevliler iştirak etmiştir. Halkevi Başkanı Emin Hekimgil merhumun muhitteki sevgisi ve hizmetlerini belirten bir konuşma yapmış, hazır bulunanları bir dakika saygı sukûtuna davet ettikten sonra kürsüye gelen N. Tanrikulu şairin hayat ve şiirlerini anlatmış, M. Aydın muhtelit zamanlarda ayrı ayrı konular üzerine yazdığı şiirleri okuyarak izahını yapmış, Bülent Yüksel, Nüsret Küçüköner, Ahmet Erhamza merhumdan şiirler okumuşlardır.

Çocuk haftası :

Millî Hakimiyet bayramı ve çocuk haftası dolayısıyla 23 nisan 1947 çarşamba günü Cumhuriyet alanında yapılan törene Halkevi de iştirak etmiş, töreni müteakip saat 12 de Halkevli gençlerden Bahri Ulaş hoparlörle (Millî Hakimiyet Bayramı ve Çocuk) konusun da heyecanlı bir konuşma yapmıştır. Aynı gün öğleden sonra Halkevi salonunda bir çocuk balosu tertip edilmiş, neşe içinde eğlenen yavrulara Halkevi sinemasile filimler gösterilmiş, çocuklarımız öğretmenlerinin nezaretinde şiir ve oyun müsabakaları yaparak geç vakte kadar eğlenmişlerdir.

Edebiyat gecesi :

Halkevi Dil - Edebiyat komitesince uzun zamandır hazırlanmakta olan Edebiyat gecesi 23 ve 24 nisan geceleri saat 21 de umuma verilmiştir. Geceye gençlik, memleketin tanınmış aileleri, aydınlar, kalabalık bir halk kitlesi gelerek alâka ile takip etmiştir. Vali Orhan Güvenç, Komutan, C. H. P. İl idare

kurulu başkanı ve üyeleri, Belediye başkanı okul müdür ve öğretmenleri, halkevliler gelmiş bulunuyorlardı.

Toplantıyı günün anlamile açan Halkevi Başkanı Emin Hekimgil 27 yıl önce millî mukadderat için Türk milleti adına toplanan Büyük Millet Meclisi'nin ne şartlar içinde açıldığını izah etmiş, o zamanki Türkiye ile bugünkü Türkiyenin mukayesesini yaptıktan sonra tam bir millî birlik içinde, büyük ve medenî bir kalkınma arefesinde bulunan mesut Türkiyenin gençliğini övmüş, programı izah ettikten sonra geceyi hazırlayan Dil - Edebiyat komitesi üyesi Lise edebiyat öğretmeni Kemal Yener'e teşekkür etmiştir.

Sahne açıldığı zaman tarih tetkiki yapan bir genç her devrin siyasî ve kültürel özelliğini kısaca belirttikten sonra yetişen meşhur edebî şahsiyetleri anlatmış, sırasile devirlerinin orijinal kıyafetleriyle makyajlı olarak Yunus Emre (Ahmed Erhamza) Kaygısız Aptal (Şahabettin Atikol) Zeynep Hatun (Sacide Mutuş) Dede Korkut (Ahmet Turan) Fuzulî (Sabahattin Tanyeri), Baki (Orhan Karaçan) Pir Sultan Aptal (Suat Öz) Kızı (Feriha Karakoç), Karaca Oğlan (Fazlı Köksal), Nedim (Nüsret Küçüköner), Fitnat Hanım (Feriha Karakoç), Şeyh Galip (Nihat Kahraman) tarafından temsil edilmişlerdir. Bütün roller başarı ile yapılmış, şiirler muvaffakiyetle okunmuştur.

Tarihi bir kitabe :

Halkevi köycülük kolunun tertip ettiği Engiz köy gezisinde ırmak kenarında dolaşan Halkevliler Abdülâziz devrinden kalma bir köprü kitabesine rastlamış ve kitabeyi inceleyerek fotoğrafını almışlardır.

Samsun - Bafra şosası ilk defa yapılırken sahili takip eden yol bir çok derelerden geçtiği için yapılan köprüleri zaman zaman su götürmekte imiş. O devre göre yapılan büyük bir ahşap köprünün yanına konan bu kitabe köprüyü ögmekte, sular ne kadar taşarsa taşsın gidiş ve gelişi kolaylaştırdığını belirtmektedir.

Çarşamba Halkevi haberleri

Müsamere

12 ve 13 Nisan 1947 tarihlerinde Çarşamba Halkevinde Merkez İlkokulu müsameresi muvaffakiyetle temsil edilmiştir. Çarşamba'da yapılan ilkokul müsamerelelerinin fevkinde olan zengin programlı bu müsamereyi öğretmen Mekârim Kûran ve Ayşe Ergül hazırlamışlardır.

Bafrada

Çarşamba Halkevi gençleri mart ayı içinde Bafra'ya giderek müsamere vermişlerdir.

Neşriyat Müdürü ve İmtiyaz sahibi : **Emin Hekimgil**

İl Matbaası — Samsun

Sanat Sistemleri

Ve

Ahmet Haşim'in sembolizmi

Yazan

Cemil Sena Ogun

Tefeyyüz Kitap evi tarafından 75 kuruş
fiyatla yayınlanmıştır.

Nar Bahçesi Şiir

Âdem Gürçağlıyan tarafından yazılmış olan
bu şiir kitabı zarif bir kapak içerisinde Sam-
sun İl Matbaasında basılmıştır. Okurlarımıza
tavsiye ederiz. Fiyatı 1 liradır.

Pavl Geroldy

SEN ve BEN

Çeviren

Cemil Sena Ogun

Satış yeri Tefeyyüz Kitap evi

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/800926
DERGİLER 19 MAYIS SAMSUN HALKEVİ DERGİSİ 76-81, (1946-
1947) Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu:

